WASHINGTON DC

1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-5337

РІК LXX. — Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го КВІТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 10, 1963 No. 67. VOL. LXX.

У ВИБОРАХ В КАНАДІ ПЕРЕМАГАЮТЬ ЛІБЕРАЛИ

Оттава. — 8-го квітня відбулися в Канаді вибори до Парляменту, в яких, як видно з радіових повідомлень вранці 9-го квітня перемагає Ліберальна партія Лестера Б. Пірсона, яка, при оголошенні неповних ще вислідів, мала вже 126-ох вибраних послів і двох майже певних, бо ліберальні кандидати великою більшістю ведуть в цих двох виборчих округах. Та до більшости в Парляменті треба 134-ох послів. Радіові коментатори і преса пише у вівторок вранці, що Пірсон, мабуть матиме потрібну більшість щоб могти самому зорганізувати новий ліберальний уряд, який був би прихильний до ЗДА. Американська преса пише про перемогу Пірсона, як про перемогу ЗДА, бо ліберали є за тісну співпрацю із своїм південним сусідом. Під час виборів в червні минулого року ліберали не мали успіхів в Західній Канаді, але тепер було інакше, як видно з тимчасових виборчих вислідів. Не відомі ще є голоси військовиків, які подадуть до відома, аж найближчого тижня. Преса вже пише про те, як виглядатиме кабінет міністрів ліберального прем'єра Пірсона. В кабінеті будуть теж деякі колишні ліберальні міністри перед 1957-им роком: кол. міністер транспорту Лseparator Шевріє; кол. міністер і провідний ліберальний стратег Джан Пікерсгілл; визначний ліберал Волтер Гордон; кол. заступ. міністра оборони С. М. Дрюрі. За ліберального уряду покращає відношення Канади до ЗДА і також до Великої Британії, бо Діфенбейкер був проти того, щоб Канада приєднувалася до Европейської Економічної Спільноти. Пірсон під час виборчої кампанії підкреслював те, що Діфенбейкер відступив від найкращих канадійських приятелів З'єдинених Держав і Англії. Згідно з найновішим радіовим повідомленням ліберали мають 126 послів, консерватисти 96, 4 посольські становища не були ще певні, а рештою поділилися дві менші партії. Такий вислід виборів спричинить те, що в Канаді мусить бути коаліційний уряд, бо дві великі партії і консервативна і ліберальна не зможуть самі зорганізувати уряду.

Канадійський парлямент має 265 посольських мандатів. В 10-ох провінціях кандидувало аж 1 023 кандидати. Парляментарна більшість становить 134. Дійсна більшість становить 133; але один посол із урядової партії мусить бути спікером Палати Громад, який не має права голосувати, хіба тільки тоді коли його голос є потрібний при рівній кількості голосів Тому більшість мала б становити 134 послів, або і більше, щоб уряд не був залежний від різних несподіванок У виборах брали участь так партії: Поступова Консервативна, яку очолює Джан Діфенбейкер; Ліберальну партію веде Лестер Б. Пірсон; Нову Демократичну очолює Т. С. Даґлес; Партію Соціяльного Кредиту веде Роберт Н. Томпсон. Під час розв'язання Парляменту консервативни мали 116 мандатів, ліберали — 99, соціялкредитники — 30 і нові демократи — 19. Один пост був необсаджений. Всіх виборців зареєстрованих до голосування було 9 875 000. Вибори відбуваються за допомогою виборчих карток. Головними провінціями є франкомовна Квебек (75 послів) і англомовна Онтаріо (85 послів) — обидві на сході Канади. Головною виборчою проблемою була справа оборони Канади. Вибори 8-го квітня були вже четвертими в останніх 6-ох роках. Досі від 1867-го року, це значить від заснування канадійської федерації вибори відбувались 26 разів. Ліберальна партія є за те, щоб Канада дістала атомову зброю із ЗДА. Консерватисти були проти атомових бомб над канадійською територією. Партія Соціяльного Кредиту не є рішена в цій справі. Один її провідник Томпсон заявив, що цю справу мав би вирішити Парляментарний Комітет, але провідник в провінції Квебек є проти атомового роззброєння, подібно як проти нього є і провідник Нових Демократів Т. Г. Даґлес.

Джансон підтримує космічну програму Президента

Вашингтон. — Віце-президент Линдон Б. Джансон заявив у пресовому інтерву, що не мають слушности ті, які говорять про „нерозсудливе бажання" президента Кеннеді за всяку ціну дістатися на Місяць перед 1970-им роком. Джансон, який одночасно є головою Дорадчої Ради Космічних Просторів, казав, що він є вдоволений із космічної програми, бо при її здійснюванні не є занедбані інші ділянки оборони ЗДА. Тому віце-президент заявив, що він підтримував пропозицію Президента витратити на досліди космічних просторів в найближчому фінансовому році, що зачнеться 1-го липня ц. р. суму $5 700 000 000. Треба пригадати, що недавно кол. президент Д. Д. Айзенгавер гостро виступав був проти космічної програми демократичного уряду, називаючи її марнотравством федеральних фондів. Джансон гадає, що здобуття Місяця американцями дало б великі користі не тільки ЗДА, але і всьому вільному людству. Не можна зменшувати фонди на космічну програму, казав віце-президент, бо це зробить нас другорядними в ділянці дослідів Космосу; не треба також занадто збільшувати космічний бюджет, бо завеликий поспіх в цих дослідах може бути не корисний для їх якости.

Президент довершив відкриття бейзболового сезону 1963 року

Вашингтон. — Після деякої затримки викликаної страйком і пікетуванням продавців харчів і напитків на спортових площах тут відбулося у понеділок 8 квітня ц.р. відкриття бейзболового сезону 1963. Церемонію відкриття теревів, згідно з установленою ще в 1910 році Вільямом Говардом Тефтом традицією президент Кеннеді, який викинув першого м'яча. Безпосередньо після цього слідували бейзболові змагання, у висліді яких балтіморська бейзболова команда „Оріолс" перемогла вашингтонських „Сенаторів" у відношенні 3 до 1. *На фото:* Президент викидає м'яча. Поруч Президента перший з правого боку каліфорнійський губернатор Едмунд Бровн, за ним Джеймс Джанстон, голова „Сенаторів," і сенатор Майк Менсфілд з Монтани. Другий зліва — сенатор Абрагам А. Рібікофф, демократ з Коннектикат. Відбулися ці перші цьогорічні бейзболові змагання на Колюмбійському Стадіоні й усіх глядачів було 43,022.

Окружний Комітет Відділів УНС Нюарку відбув наради

Нюарк. — Виконання організаційної квоти Відділами округи, відзначення 70-річчя „Свободи", запляновании на першу половину червня новий організаційно-секретарський курс на Союзівці та ряд інших завдань і проблем організації в цілості і в окрузі зокрема були предметом нарад Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу в Нюарку, що відбулися минулої суботи, 6-го квітня, в приміщеннях Українського Дому та в яких взяв участь гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір. Нарадами проводив голова Окружного Комітету Юліян Баранюк і на них були заступлені Відділи: 14, 27, 76, 152, 219, 272 і 371-ий. Відкривши наради і давши короткий огляд діяльности Відділів УНСоюзу нюаркської округи, п. Баранюк зупинився зокрема на деяких дорученнях, що їх одержують округи з Головної Канцелярії. Він важає, що справу злуки малих і неактивних відділів може з більшим успіхом вести Головна Канцелярія, бо місцева Округа, не розпоряджаючи жадними фондами, не має навіть можливостей висилати своїх представників на збори Відділів. Він також думає, що Головна Канцелярія може більше причинитися до організування нових членів у цій окрузі, подбавши про відповідного організатора. Ці проблеми заторкували також інші учасники нарад, жаліючись на перевантаження також іншою громадською працею. Були нарікання на спізнену публікацію цьогорічного Календаря. Гол. предсідник Й. Лисогір свою доповідь попередив інформаціями про те, що в неділю, 19-го травня о год. 3-ій по полудні відбудеться врочисте благословення новозбудованої в українському стилю католицької каплиці на Союзівці, що його довершить Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, єпископ Стемфорду, після чого, о год. 5-ій пополудні, відбудеться святочний бенкет. До участи в цих врочистостях запрошені найширші кола громадянства і, зокрема, союзовці. Предсідник в дальшому інформував про кругольні змагання відділів УНСоюзу Пенсилвенії й Огайо в Клівленді 11-го травня, про річні наради Головного Уряду УНСоюзу, що мають відбутися на Союзівці в тижні від 20 до 25-го травня, про дитячі табори на Союзівці, що триватимуть в цьому році, як і в попередніх, по три тижні — від 22-го червня для дівчат і від 14-го липня для хлопців; про курси українознавства для молоді там же від 4-го серпня та запляноване відзначення 70-річчя „Свободи" в рямках традиційного вже Союзового Дня на Союзівці 15-го вересня. В доповіді п. Лисогір подав загальну характеристику розвитку УНСоюзу в 1962-му році та його теперішнього стану віддзеркалених також у недавньому повідомленні і закликові Головної Контрольної Комісії після переведеної нею перевірки майна і організаційного стану. УНСоюз в минулому році, як і сьогодні виявляє поважні тенденції дальшого росту організаційного й господарського. Досягнення в цих ділянках після конвенції в травні минулого року були поважні, але могли б бути більші, зокрема коли мова про організаційний розвиток. Деяке сповільнення в цьому відношенні можна б вважати за „нормальне" в конвенційному році, але воно також свідчить про деякий брак належного зрозуміння серед найширшого загалу значення і вартости УНСоюзу для громади, як цілости, і для поодиноких осіб. УНСоюз за 69 років свого існування і активности тепер розвинувся в наймогутнішу українську організацію та здобув собі великий респект також в загальному суспільному житті ЗДА і Канади. Доповідач закликав учасників нарад завжди пам'ятати і мати на увазі, що вони є частиною цієї могутньої організації та що вона репрезентує їх. Свої завваги закінчив п. Й. Лисогір повідомленням про англомовну Енциклопедію Українознавства, яку стараниям і коштом УНСоюзу друкує тепер видавництво університету в Торонті та яка появиться у вересні цього року. В дебатах після доповіді обмірковано ще можливості виконання організаційної квоти Округи та обрано окремий комітет, що займеться підготовою відповідної імпрези для відзначення 70-річчя „Свободи". Округа подбає також про зацікавлення своїх членів організаційно-секретарськими курсами на Союзівці.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** винаймив дім на острові Скво в Кейп Каді в стейті Массачусетсі, де він має відпочивати цього літа під час вакацій. Цей острів лежить на півмилі від Гаяннис Порту в Массачусетсі, де Президент має свій власний дім, але в тому домі немає місця на мешкання і на бюро для Президента. Президент прибуватиме до того дому при кінцях тижнів, а пані Кеннеді життиме з двома дітьми постійно в тому домі під час вакацій.

● **Представник Ради Безпеки** в Ню Йорку комісар поліції Стенлі Посес звертає увагу батькам на те, що під час довших днів вліті більше число дітей стає жертвами автових випадків тому, що довший час перебувають діти на вулицях. Минулого року 17 дітей денно були поранені або вбиті автами, але в літніх місяцях те число збільшилося до 30. Батьки, повинні подбати, щоб діти, по можності виїхали до юнацьких таборів, де були б під опікою виховників.

● **Дорадча Комісія** в справі міжнародного виховання звітувала Конгресові, що виміна осіб з іншими державами в ділянці так званої культурної виміни допомогла до того, що в деяких країнах розвіялися невірні інформації про ЗДА. Але, на думку представника цієї Комісії, можна б увести ще деякі поліпшення в цій ділянці.

● **Губернатор Ню Йорку** Нелсон А. Рокефеллер підписав закон про те, щоб ті малі крамниці, які відзначають суботу як релігійний день, могли мати відкриті свої крами в неділю. Вони мусітимуть мати дозвіл на це від Міської Ради міста Ню Йорку та інших міст.

У взаєминах між ЗДА і Францією намічується значна поправа

Париж. — Державний секретар Дін Раск був прийнятий на довшу розмову у французького президента де Голя, при чому півофіційний комінікат стверджував, що та розмова проходила „в сердечній атмосфері". Раск перевів теж довгі наради з французьким прем'єром Жоржом Помпіду і міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем. Також британський міністер закордонних справ лорд Гюм мав довшу нараду з де Мурвілем. В усіх цих розмовах заторкувано справу атомового узброєння НАТО, що становить дуже важливий зворот в становищі Франції, яка до цього часу взагалі відмовлялась від розмов в цій справі, стоючи на принциповому становищі — незалежної своєї атомової зброї. Раптове зацікавлення керівних французьких чинників американською концепцією створення окремої колективної атомової потуги в системі НАТО пояснюють виявленням непередбачених надзвичайних труднощів, що їх має Франція у розвиненні власної атомової зброї. Хоч вона має вже атомову бомбу, проте та бомба ще така велика, що французькі бомбовики ще не пристосовані до її перевоження. Знову ж технічні труднощі та потрібні кошти продукції атомових ракет переступають покищо французькі практичні можливості. Тому найближчий дорадник президента де Голя в цих справах, генерал Пієр М. Ґаллюа, буцімто передбачає, що щойно в 70-их рр. Франція може мати поважну власну атомову силу.

ЗДА посередничать у спорі Індії й Пакістану за Кашмір

Ню Делі. — Голова плянувального штабу в Державному Департаменті Волт Ростов перебував в минулому тижні в Індії і Пакістані, стараючись переконати тамошніх лідерів, щоб вони дійшли до компромісу, який закінчив би 15-річний спір між ними за провінцію Кашмір. При поділі колишньої коронної колонії Індії на самостійні держави Індію і Пакістан, частину мусульманської провінції Кашмір зайняла своїм військом Індія, не виконавши рішення Ради Безпеки Об'єднаних Націй щодо переведення там плебісциту та відмовляючись уперто від передачі тієї справи на будь-який арбітраж. Справа набрала окремої гостроти, коли Комуністичний Китай заатакував Індію, ЗДА й Британія поспішили їй з допомогою, а Пакістан — у зв'язку з неполадженою проблемою Кашміру — обурився на ЗДА й Британію, що вони скріплюють військовий потенціял Індії, що може повернутись проти нього, Пакістану. Пакістанські лідери мали добрі аргументи, пригадуючи політику Крішни Менона, який вбачав у Пакістані куди більшого ворога Індії, як в Комуністичному Китаї. ЗДА опинились в дуже незручній ситуації

Україна знову „виступила" з СССР на фіктивній Студентській Асамблеї ОН

Кент, Огайо. — Минулої п'ятниці і суботи, 5 і 6-го квітня, тут у Стейтовому університеті відбулася сесія фіктивної Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, під час якої Українська ССР, яку репрезентувала Українська Студентська Громада на цьому університеті, зголосила „світові і містові" про своє „виступлення" із Союзу Совєтських Соціялістичних Республік. Українську делеґацію на цій фіктивній асамблеї ОН очолював голова Студентської Громади Юрій Кульчицький і до неї належали ще Зеня Тарчаник, Володимир Грушкевич, Христина Кікта та ін. Студенти-українці Оксана Пігуляк, Марія Іванчук і Василь Стефанюк належали до репрезентацій інших країн. Дорадник був віце-президент Союзу Українських Студентських Товариств Америки Богдан Футей. На цій фіктивній студентській сесії Генеральної Асамблеї повторено ту саму демонстрацію, яку влаштував СУСТА минулого року в Ню Йорку. „Сецесія" була відповідно обґрунтована головою делеґації та викликала велику сенсацію. Після зголошення сецесії відбулася дебата, що тривала приблизно пів години. Делеґації більшости країн щиро симпатизували з акцією українців, але в результаті прийшли до заключення, що Генеральна Асамблея „не має права" інтервеніювати. Тоді українська делеґація звернулася до американської, прохаючи — „права азилю". Головною темою дальших дебат на цій студентській фіктивній Генеральній Асамблеї ОН була справа совєтського імперіялізму й колоніялізму.

Помер Енріко Інсабато — італійський приятель українців

Париж. — Видаваний тут тижневик „Українське Слово" подав у числі з 17-го березня ц. р., повідомлення про смерть давнього і щирого приятеля українців і прихильника української справи Енріка Інсабата. Покійний, довголітній посол до італійського парляменту, зацікавився був українською справою ще під час українських визвольних змагань 1917—1920 р. і допомагав дипломатичній місії Української Народної Республіки у її інформаційній праці на терені Італії. Був Енріко Інсабато автором багатьох статтей про Україну й українські визвольні змагання, і він був тим, що виклопотав право азилю в Італії для коменданта УВО і голови Проводу Українських Націоналістів полковника Євгена Коновальця. Помер Енріко Інсабато в Римі 7-го березня цього року.

Відбулися Загальні Збори 153 Відділу УНСоюзу у Філядельфії

Філядельфія. — В неділю, 7-го квітня, тут в домівці „Тризуба" відбулися річні Загальні Збори 153го Відділу Українського Народного Союзу, Т-ва ім. Луки Мишуги. Зборами проводила президія в складі: д-р Юрій Рибак — голова і д-р Микола Головецький — секретар. Звіти з діяльности Т-ва за минулий рік здавала уступаюча Управа. Інж Іван Скіра у своїм звіті голови Відділу торкнувся справи дальшого росту УНСоюзу та здав членам звіт з останньої конвенції, підкреслюючи вагу конвенцій в житті УНСоюзу. Вичерпні звіти зложили теж Іван Одежинський — секретар та Микола Прасіцький — касир Відділу. Після уділення абсолюторії вибрано нову управу Відділу на 1963 рік в такому складі: інж. Іван Скіра — голова, адв. Тома Дармограй — заступник голови, Іван Одежинський — секретар, Микола Прасіцький — касир, та члени д-р Микола Головецький і Володимир Карпяк. До Контрольної Комісії ввійшли: Ярослав Штойко, Юрій Прокопишин і Андрій Федорів. По закінченні Зборів відбулася традиційна вже перекуска для усіх присутніх членів Товариства.

ЗДА ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІСТАМ ЗЛАМАННЯ ДОГОВОРУ ПРО ЛЯОС

Париж. — Державний секретар Дін Раск гострими словами натаврував в понеділок 8 квітня в своїй промові на першому засіданні міністрів закордонних справ, що з'їхались до Парижу на конференцію Організації південно-східного азійського оборонного пакту (СЕАТО) — порушення комуністами миру, що його завела минулорічна конференція в Женеві. Дін Раск назвав ситуацію в Ляосі дуже поважною. Його заява була зголошена одночасно з проголошенням у Вашингтоні деклярації Державного Департаменту, яка оскаржувала комуністичну партію в Ляосі, Патет Ляо, що розпоряджає власною армією, що вона порушила ляоський мир, та перестерігала перед „важкими наслідками". У громадянській війні в р. р. 1960-62 були активно заанґажовані три табори, з яких кожний розпоряджав власним військом: тодішній державний прозахідній табір, що його лідером був генерал Фумі Носован, який і тепер стоїть у проводі окремих військових з'єднань; „невтралісти" під проводом теперішнього прем'єра Суванни Фуми з військом тодішнього сотника, тепер генерала Конґа Ле, і комуністи руху Патет Ляо, що їх лідером є дворідний брат Суванни Фуми, князь Суванофонґ, та які мають сильну партизанську армію з активною підтримкою від північно-в'єтнамських військових частин. Кілька днів тому вибухли сутички між комуністичним військом і невтральним, яке тепер є державною королівською армією. Названі вгорі ген. Конґ Ле, ішов у тій громадянській війні разом з комуністами проти прозахідного табору. Тепер він публічно оскаржив комуністів, що вони зрадили невтрального прем'єра Суванну Фуму, та буцім-то прийняв активну допомогу від свого вчорашнього противника, прозахідного генерала Фумі Носована. Ситуація в Ляосі взагалі дуже заплутана і неясна. Сам уряд у столиці Вієнціяні признав, що він не має постійної сполуки з головною кватирою військ генерала Конґа Ле. За останніми вістками, комуністи випerli військо Конґа Ле з місцевости, де приміщувалась його головна кватира. Припускають, що комуністи розпочали нову кампанію з метою захопити владу в свої руки. Британія, яка разом із Совєтами, спонзорувала згадану вгорі Женевську конференцію, натискає Москву, щоб вони разом перевели швидку акцію задля привернення в Ляосі миру і спокою. Совєти обмежились до вислання спільного з британцями листа до прем'єра Суванни Фуми з покладенням йому на серце заведення тамошнього ладу. ЗДА вимагають, щоб міжнародна невтральна Комісія, яка на папері існує в Ляосі, безпосередньо й наочно перевірила ситуацію в загроженому терені. Але в тій Комісії засідають Індія, Канада і Польща, причому комуністична Польща завжди паралізує всякі заходи тієї Комісії. Крім цього комуністи не дозволяють тій Комісії приїздити на терен, зайнятий комуністичним військом. Американська деклярація закинула теж комуністичному Північному В'єтнамові, що він тримає на терені Ляосу всупереч міжнародному зобов'язанню кілька тисяч свого регулярного війська. Якщо комуністи дійсно плянують захоплення силою Ляосу, то склалась би дуже трудна ситуація для Південного В'єтнаму і для Сіяму та цілого азійського Півдня. Тому ЗДА прикладають до теперішніх подій в Ляосі велику увагу.

Нова конституція Югославії робить Тіта досмертним президентом

Београд. — Югославський парлямент прийняв в минулу неділю 7 квітня ц. р. одноголосно текст нової конституції, яка призначає Тіта на досмертного президента. Після його смерти наступних президентів обиратимуть найвище на дві каденції по 4 роки, як в ЗДА. Також за американським зразком нова конституція вводить становище віце-президента. Зате за французьким зразком — поруч із президентом, який насправді має в Югославії диктаторські права, встановляється окремого прем'єра. Нова конституція надає Югославії офіційну назву „Соціялістична Федеративна Республіка Югославії". Назвою „соціялістична" Югославія підкреслює, що вона перестала бути „народною", в розумінні першого ступня до комунізму та вступила вже в другий ступінь, однаково, як Совєтський Союз. Ця нова югославська конституція приходить на зміну попередній, що була ухвалена в 1946 році. Тіто став югославським диктатором зараз після останньої війни і є ним дотепер. Все ж, в Югославії існує трохи легший режим, як в інших комуністичних країнах, особливо в господарській ділянці, де фабрики й інші промислові заклади є під управлінням місцевих робітничих рад, а не центрального державного уряду, і де допускається малу земельну приватну власність. Саме ці відхили від комуністичних канонів стягли на Югославію гнів Сталіна і тепер комуністичного Китаю, як на „ревізіонізм". В червні мають відбутись в Югославії парляментарні вибори, які — очевидно — будуть комедією виборів, бо всі кандидати є там призначувані політбюром.

У СВІТІ

● **Конґолійський міністер закордонних справ Жістен Бомбоко** мав погану пригоду. Коли він вийшов вночі у столиці Конґа Леопольдвіллі з одного нічного клюбу, на вулиці саме тоді почалася бійка. Хтось закликав поліцію і над'їхав військовий „джіп" з конґолійськими і двома данськими вояками. Бомбоко заявив, що він — міністер, але не хотів показати своєї особистої довідки. Тоді данський вояк сильно побив його. Бомбоко поскаржився голові місії ОН в Конґо, але це йому не помогло.

● **Новим шефом совєтського генерального штабу** став маршал Сєрґей Бірьюзов, дотеперішній командант совєтських ракетних з'єднань.

● **Популярність французького президента** де Голя сильно впала — стверджують опити різних інститутів і преси. Тільки 42% запитуваних заявились без застереження за політикою де Голя, 40 „проти", а 18 заявили свою невтральність. Масові страйки та конфлікт з Британією і напружені відносини з Америкою — це ніби головні причини зміни настроїв.

● **Ляоського міністра закордонних справ Квініма Фольсену** застрілив 19-річний вояк, який стояв на сторожі перед домом міністра в столиці Ляосу, Вієнціяні. Комуністична радіостація в Ганой, столиці Північного В'єтнаму, оскаржила „американських імперіялістів", як винуватців того вбивства, але командант королівської армії, генерал Конґ Ле, який ще недавно користувався комуністичною допомогою в боротьбі проти прозахідного режиму в Ляосі, ствердив, що це вбивство підготовили й перевели комуністи.

● **У Москві** американський амбасадор Фой Колер передав совєтському урядові американську ноту, яка рішуче відкидає закиди збоку комуністів, наче б морські рейди кубинських революціонерів ділялись за спонукою збоку Америки, та з з свого боку вимагає відкликання з Куби совєтських військ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Паризькі наради

Наради, які цього тижня ведуться в Парижі між міністрами закордонних і військових справ країн західніх альянтів, охоплюють надзвичайно широкий комплекс справ і надзвичайно далекий територіяльний обшир. Формально це конференція держав Південно - Східньої Азійської Організації Оборонного Пакту (СЕАТО), до якої належать ЗДА, Британія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни, Пакістан і Сіям. Отож, безпосередньо на денний порядок нарад входять такі справи, як війна проти комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі й загострена ситуація в Ляосі, та невдоволення члена СЕАТО, Пакістану, на військові достави Америки й Британії для Індії,— країни, якій, правда, загрожує комуністичний Китай, але яка не поладнала ще свого спору за Кашмір із Пакістаном. На випадок успіху відновлених комуністичних зазіхань на Ляос — знов актуалізується конечність оборони члена СЕАТО — Сіяму. Нема сумніву, що в тих нарадах буде мова взагалі про силу чи слабість комуністичного Китаю, як постійного потенціяльного агресора проти країн Півдня Азії.

Але поруч із цими географічно далекими справами на формальній програмі нарад, з'їзд европейських міністрів дав їм нагоду до розгляду куди ближчих і болючіших для них справ. До них належить, зокрема, ве- Америки щодо Атлантійського обширу. Відомо, що в цій концепції передбачалось участь Британії в Европейській Економічній Спільноті і створення колективної атомової потуги в системі Атлантійського Пакту (НАТО), яка мала б і далі стояти під зверхністю головного команданта збройних сил НАТО, американського генерала, але все ж була б своєрідним вентилем для амбіцій західньоевропейських союзників ЗДА — мати також атомову зброю. Однак, цей плян в обох пунктах провалився внаслідок несподіваного спротиву Франції де Голя. Після ствердження у Вашингтоні, що будь-які „репресії" проти Франції вдарили б по самих ЗДА, бо послабили б весь західній фронт, до західньоевропейських столиць виїздили з дипломатичними місіями колишній державний секретар Кристіян Гертер, колишній видатний дипломат Лівінгстон Мерчент заступник державного секретаря Жорж Болл і в останньому часі амбасадор ЗДА в ОН, Адлай Стівенсон. Всі вони, на спілку з місцевими американськими амбасадорами, мали рятувати загрожену єдність Атлантійського Союзу, не допустити до економічної війни між Европейською Економічною Спільнотою та Британією і Америкою, не допустити до самостійного атомового узброювання окремих членів НАТО і до послаблення авторитету ЗДА в очах Західньої Европи.

Всі ці справи стають руба на нарадах в Парижі, в яких бере участь державний секретар Дін Раск і — через два дні — візьме секретар оборони Роберт МекНамара. Додаймо: розпочату нову серію розмов із Советами на тему Берліну, нові большевицькі провокації із спробами спутати вільний доступ до Західнього Берліну, справу Куби, марево фінансового банкрутства Об'єднаних Націй та зріст опозиційних настроїв у Конгресі проти американської допомоги закордонові — і матимемо приблизне уявлення про ту мережу проблем, що турбує західніх міністрів у Парижі. Зрозуміло також, чому до столиці Франції поспішають в цих днях міністри закордонних справ тих країн, які не належать до СЕАТО, як ось західньонімецький міністер Гергард Шредер.

Це густо заплутаний моток справ, що їх не легко розмотати. Але це саме і є завданням політики й дипломатії. Чим важливіша й корисніша проблема, тим вона трудніша для позитивної і конструктивної розв'язки. Вирішним мірилом у таких нарадах є завжди добра воля. Нема найменшого сумніву, що на паризьких нарадах панує атмосфера доброї волі. Тому і вислід їх буде позитивний.

Піклування про . . . хабарників

Кожного року на сесіях Верховних Совєтів СССР і всіх інших совєтських республік відбуваються з великим шумом дебати над справою „дальшого поліпшення побутового обслуговування населення, підвищення якости і розширення асортименту товарів народної потреби". Кожного року совєтська преса трубить на всі лади, що такі дебати є, мовляв, виявом піклування партії про людину, про її добро, про добробут совєтських громадян. І кожного року все залишається по-старому: люди не мають достатньої кількости найосновніших харчів, не мають доброї якости і подостатку одягу, меблів та інших товарів щоденного вжитку, і далі мусять тиснутися цілими родинами по маленьких кімнатках.

Такі сесії Верховних Совєтів із дебатами про поліпшення життьових умовин трудового населення відбуваються також і цього року. Широко дебатовано ці теми на проведених цими днями сесіях Верховних Совєтів Білоруської, Узбецької ССР й особливо Російської СФСР. Московські „Правда" й „Ізвєстія", як також республіканські газети, супроводили ці сесії статтями під бундючними заголовками й льозунгами: „Во ім'я людини, для її добра", „Піклування про людей — наш закон" і т. п.

Але вже хоч би з докладно прочитаного одного звідомлення із такої сесії якогось Верховного Совєту виявляється з усією очевидністю, що ніякого прогресу в справі поліпшення життьового стандарту населення Совєтського Союзу немає, що заповідана кожного року з великим рейвахом продукція товарів щоденної потреби далі відстає.

Показовою з цього погляду може бути доповідь голови Ради Міністрів РСФСР Г. Воронова, виголошена 4-го квітня цього року на першій сесії Верховного Совєту РСФСР шостого скликання. Проголосивши довжелезну тираду про дотеперішні нібито успіхи в продукції товарів широкого вжитку і ще довшу про пляни на майбутнє, Воронов ствердив у кінцевих уступах своєї доповіді цілком незадовільний стан в цій ділянці. Що більше, він мусів признати факт, що продукція цих товарів не зростає, а гостро скорочується. Зокрема Воронов заявив, що „все, ще мало уділюється уваги якості товарів"; що по крамницях „немає широкого вибору предметів щоденного вжитку", а зате „забиті вони неходовим товаром", на який люди не хочуть вже й дивитися; що „тривогу викликає ситуація в меблевій промисловості"; що продукований „одяг має поганий зовнішній вигляд" і викликає „справедливі нарікання покупців"; що замало звертається на цю справу взагалі уваги, і так далі. Щоб надати актуальности своїм ствердженням і відвернути від партії вину за всі ці недоліки, Воронов заатакував . . . абстракціонізм в оформленні одягових та кімнатних тканин і вдарив на тривогу з приводу „величезної загрози", що її створюють для совєтського суспільства такого роду модерністичні тенденції.

Цілком фатальний стан у задоволенні потреб совєтського населення підтверджують друковані по совєтських газетах численні дописи із скаргами на хронічну недостачу найконечніших товарів, на їх погану якість, як і на те, що вся краща продукція з допомогою хабарників іде в руки спекулянтів, які наживають на людській нужді десятки, а то й сотки тисяч рублів. Характеристичною щодо цього є ситуація в мешканевій ділянці, яка нібито все кращає, і люди справляють все більше новосіль, але на ділі, як це виявили останні судові процеси в Києві і Ленінграді, за приділення нового мешкання совєтські громадяни мусять платити величезні суми різним високопоставленим в адміністрації урядовцям.

З поданих вище фактів виходить, що в Совєтському Союзі, якщо і є якесь піклування про людей, то хіба про спекулянтів, які допомагають партійним хабарникам набивати кишені коштом населення.

Богдан Галайчук

ЕКСПОРТ РЕВОЛЮЦІЇ — З КУБИ ЧЕРЕЗ БРАЗИЛІЮ

(1)

Буенос Айрес. — У бразилійському місті Нітерой, недалеко від Ріо де Жанейро, закінчився міжнародний „Конгрес солідарности з Кубою". „Слід вважати цю імпрезу найповажнішим виявом підтримки комуністичної диктатури на Кубі, який зроблено досі з-поза острова, і початком континентальної кампанії, безпосередньо інспірованої з Москви, для здійснення її імперіялістичних плянів", — такими словами характеризує сенс і вагу цього Конгресу найповажніший аргентинський щоденник „Ля Пренса". Що на це бразилійський уряд? „Згода на Конгрес збоку уряду, — продовжує „Ля Пренса", — потоптала основні засади міжамериканської системи, яким ще ніколи досьогодні не кинено такого явного виклику".

Як оправдує це бразилійський президент?

Ґулярт заявив, — устами свого секретаря, — що не заборонятиме Конґрес, „поки не буде порушено бразилійських засад закону й ладу", бо такої заборони, мовляв, не допускає бразилійська конституція. Він відмовив видати в'їздові візи громадянам держав, для яких такі візи є конечні, але не міг перешкодити у приїзді на Конґрес громадянам латиноамериканських держав, що мають право вступу на бразилійську територію без віз, бо це, мовляв, суперечило б міжнародноправним зобов'язанням Бразилії. Він вбирає стару, заялозену маску „гнилого" лібералізму в другій половині 20-го сторіччя — у той час, коли вже кожному відомо, що комуністи по-мистецьки надужевають демократичними вольностями, щоб валити демократію.

„Щоб уникнути самовбивства, — сказав примас Бразилії, кардинал Баррос Камара, — демократії мусять вжити оборонних заходів, навіть коли вони неприємні". Демократії куди поважніші від бразилійської, в тому числі й найстарша, якою є ЗДА, не завагалися поставити комуністів поза конституційними ґарантіями. Коли ж іде про міжнародноправні норми, то саме недавно Рада Організації Американських Держав закликала своїх членів унеможливити поїздки комуністичних діячів.

Коментуючи „ядрові" погрози совєтського міністра війни і, з другого боку, низку заяв, виголошених різними політичними фігурами у Вашингтоні під час відвідин венесуельського президента, ми прийшли, у нашому дописі, до двох висновків, одного певного і одного гіпотетичного: 1) заноситься на ізоляцію Куби, на те, що в 1918-20 рр. звали „санітарним кордоном" 2) і хто знає, чи скінчиться на тій чисто оборонній, мирній акції.

У цьому відношенні нічого не змінилося і гіпотеза не стала тезою після того, як Президент ЗДА із своїми дрібними середньоамериканськими „товаришами по званні" відбув 20-го березня нараду в Сан Хозе, в Костаріка. Експорт революції з Куби найбільше загрожує сусіднім країнам, що лежать довкола Карібського моря — за винятком Мехіко з його півтоталітарним режимом, одуховленим рештками революційної містики. Тому не диво, що найбільш заінтересовані в обороні проти кастрівської експансії Венесуеля і Середуща Америка: перша енерґійно домагається „санітарного кордону", друга у своїх домаганнях пішла ще далі.

Під час консультативної конференції міністрів закордонних справ Західньої півкулі в Пунта дель Есте, у січні минулого року, коли — саме напередодні „дефенестрації" Фрондізі, — акції підприємства Неінтервенція, Самовизначення і К° стояли на панамериканській біржі найвище, виникнула була ідея альянсу, обмеженого З'єдиненими Державами та середньоамериканськими республіками. Такий склад протикастрівського фронту нагадував би відому формулу, вперто ляנсовану „протиімперіялістичними" колами: альянс між північноамериканською акулою та середньоамериканськими сардинками.

Беручи до того ж під увагу, що одна з тих державок, Нікараґва, має чистокровну диктатуру, а в двох інших, Ґватемалі та Ель Сальвадорі, диктатура прикрита доволі тоненьким фіґовим листком демократії, Державний Департамент подякував за прихильну пропозицію, але — не прийняв її. Проте, завзяті, войовничі сардинки і далі підганяють нерішучу акулу до гостріших кроків супроти Куби, коли вже не до інвазії, так хоча б до економічних санкцій. І саме на недавній нараді у Сан Хозе настоювали вони на скликанні консультативної наради міністрів закордонних справ, яка ухвалила б економічні санкції проти острова, на якому розбудовано совєтську випадову базу.

Кеннеді рішуче відмовився, і тому, кінцевий комунікат, проголошений 7-ма президентами, не вийшов поза концепцію санітарного кордону. Президенти настоюють, „щоб Рада Організації Американських Держав якнаскоріше закінчила студії над кастрівсько-комуністичною субверсією і над відповідними оборонними заходами, щоб протиставитися такого роду активності". Пригадують, що міністри внутрішніх справ континенту „мають зібратися в початках квітня, щоб негайно ввести в життя спільні заходи для обмеження подорожей їхніх громадян на Кубу та з Куби, також для обмеження перевозу матеріялів, пропаґанди і фондів, що походять з тої країни". Зокрема йде про „гострішу контролю пашпортів, з обмеженням вживання пашпортів та інших подібних документів для подорожей на Куку влучно. Необхідно — продовжує спільний комунікат — подбати, щоб відповідні постанови в тому напрямі видали не лише держави, які беруть участь в цій конференції (тобто середньо - американські та ЗДА), але й інші члени Організації Американських Держав".

Ніякого „беліцизму", ніяких намагань здавити кастрівське „самовизначення" збройною інтервенцією — чисто пасивна оборона, здавалося б сприйнятна для найгостріших пуритан, для найбільш ортодоксальних оборонців засади неінтервенції та самовизначення, що є при владі у Бразилії.

Напередодні перебрання президентської влади Ґулярт висловив подив і пошану для червоного Китаю, де комуністичний режим, мабуть, перелицитував СССР у потоптанні гідности та прав людини. Опісля намагався він затерти той вибух щирости (який малощо не замкнув йому шляху до президентури) і поводився обережно, але тепер знову скинув маску, кидаючи виклик Організації Американських Держав.

Зізнаючи перед сенатською комісією, представник Державного Департаменту ось так відповів на питання „Який є головний терен комуністичних впливів у Бразилії": „Головним тереном — сказав він — є робітничі синдикати. Існує інфільтрація навіть у самому уряді. Дальшою важливою зоною проникання є студентський рух, бо Національний Союз Студентства опанований комуністами" Одно коротесеньке речення у наведеному тексті (6 слів) дало претекст до драматичної реакції ображеної національної гідности, до нового „протиімперіялістичного" пароксизму згістеризованого бразилійського гурра - націоналізму. А бразилійський амбасадор у Вашинґтоні, Роберт Кампос, заявив урочисто: „Мій уряд ніколи не стверджував існування ніякої інфільтрації, яка була б всилі вплинути на бразилійську політику".

Можливо, що не ствердив її і тепер, коли президент Бразилії дозволив, із своєї території, кинути гасло про нову посилену кастрівську офензиву проти всієї Латинської Америки; коли один з найближчих Ґуляртових співробітників, в ранзі рівній міністрові, патронує кастрівські імпрези. І коли примас Бразилії назвав справу на ім'я: „Комуністична інфільтрація у Бразилії є фактом . . . Не можу зрозуміти, як достойник бразилійського уряду може патронувати фіделівську імпрезу!"

Теодор Данилів

ПОТРІБНО ФУНДАТОРІВ

При всіх нарікканнях на нашу еміґрацію, що вона замало робить для нашої національної справи чи не робить стільки, скільки могла б робити, при всіх нарікканнях — як же дуже часто неоправданих — на наших учених з цього самого приводу, треба об'єктивно признати, що власне наші вчені, за підтримкою нашого громадянства, створили чимало цінностей, які перетривають довгі десятиліття і будуть про них та нашу еміґрацію якнайкраще свідчити.

З цілого ряду тих цінностей вибираємо один: Енциклопедію Українознавства, що її видає Наукове Товариство ім. Шевченка.

Як відомо, досі вийшла її загальна частина — ЕУ/І, у трьох томах, а тепер виходить гаслова частина ЕУ/2, якої досі вийшло 3 томи, а має вийти ще 4 томи.

Значення виходу в світ такої енциклопедії для нас як народу і для нашої справи, мабуть, аж надто ясне, бо про це багато вже досі писалося. Цікавить нас тепер тільки матеріяльна справа такої публікації.

Така річ, як енциклопедія, приготовляється й видається звичайно за державні гроші або за гроші приватного видавця, який має певність, що видана ним книга розійдеться поміж покупцями і не тільки поверне йому витрати, але й принесе прибуток. Беручи справу реально, тільки в таких обставинах можуть появлятися такі твори, як енциклопедії.

А українці на еміґрації зробили унікальне і, здавалося б, неможливе діло: свідомі ваги і конечности мати такий твір, як Енциклопедія Українознавства, вони взялись її складати й видавати не маючи ні своєї держави, ні певних покупців, які, купуючи її, забезпечили б зворот витрат, не маючи навіть грошових фондів, щоб започаткувати справу.

Стало це можливим тільки завдяки жертвенній, дуже часто неоплачуваній праці цілого ряду наших науковців, завдяки жертвенності нашого громадянства, яке зрозуміло вагу справи і підтримало ініціятиву наших науковців.

Але, підбиваючи підсумки досьогочасної праці, треба ствердити, що коли в редаґуванні та видаванні енциклопедії є безсумнівні успіхи, фінансова сторінка справи кульгає. Фінанси показують недобір, який напевно був би значно більший, коли б вся робота над енциклопедією, що тягнеться вже 10 років, не велася б за мінімальною винагородою її співробітників, а то й даром.

І хоч видавництво „Молоде Життя" має вже поважні борги у зв'язку з виданням енциклопедії, в нашій статті йде нам не про справу покриття того боргу, а про роздобуття фондів для того, щоб друк тої вартісної і важливої для нас книги докінчити.

Як уже згадано треба видрукувати ще 4 томи, щоб всю роботу над енциклопедією закінчити.

Кошт друку одного зошита в німецьких марках такий:

папір	— 1 200
кліші	— 950
друк (склад, ломка)	— 3 050
оправо	— 2 500
Разом:	— 7 700

При 5 зошитах на один том це виносить 38 500 нім. марок, або кругло $10 000, тобто $40 000 за всі чотири томи, що мають бути ще надруковані. Очевидно, ціни подаємо такі, які є тепер, але вони постійно йдуть вгору. При цьому про будь-які гонораро для авторів тут зовсім не згадується.

Отже, треба тих $40 000 якнайскорше знайти і друк гаслової частини енциклопедії закінчити, щоб завершити це велике діло.

Коли немає у нас своєї власної держави, коли немає таких великих меценатів, як були колись Чикаленко, митрополит Шептицький, Симиренко, Телев'як і інші, треба знайти серед нас менших меценатів.

У своєму пляні щодо збірки фондів Наукове Товариство ім. Шевченка, крім дрібних збірок, передбачає приєднування фундаторів різних катеґорій. Одною з катеґорій цих фундаторів є особи, які пожертвують одноразово (можна, очевидно, в ратах) $500 або $1 000.

І тут наш апель до всіх тих людей, матеріяльний стан яких дозволяє на таке фундаторство, а в першу черґу до тих наших людей, які, трудившися все своє життя, добилися до того, що і старість собі забезпечили, і своїх дітей вивінували, і лишню копійку мають на те, щоб допомогти у виданні Енциклопедії Українознавства. Тим самим поставлять вони нерукотворний пам'ятник, який буде найкраще свідчити про них, як українців і патріотів.

Може за тяжкою щоденною працею впродовж свого життя вони не мали спроможности присвячуватися громадсько - національній справі, може не мали навіть часу подумати про це — тож тепер була б нагода хоч частинно це зробити. А тим, що впродовж свого життя більше чи менше трудилися для нашої справи, була б нагода докласти ще одну цеголку до того будинку, який вони ціле життя будували. Цеголку, що була б гідним завершенням їхньої праці.

Імена осіб, які вплатять по $500 чи $1 000 на фонд видання книги, будуть вписані Науковим Т-вом Шевченка у реєстр фундаторів книги, а також вміщені в останньому томі енциклопедії, хібащо хтось з якихнебудь причин не бажав би оприлюднення свого прізвища.

З рамени Наукового Т-ва ім. Шевченка справою приєднування фундаторів для видання Енциклопедії Українознавства займається на терені ЗДА і Канади відомий в краю громадсько - кооперативний діяч дир. Степан Шипилявий, який і в Америці працює активно у різних ділянках нашого зорганізованого життя.

Дир. Степан Шипилявий радо увійде в контакт з усіма особами, що виявили б бажання стати фундаторами такого монументального видання, яким є Енциклопедія Українознавства, і на бажання подасть ближчі інформації у справі фундаторства. Його адреса: Mr. Stepan Shypylyavy, 926 Clinton Street, Buffalo 10, N.Y., U.S.A.

80 фундаторів по $500 або 40 фундаторів по $1 000 потрібно, щоб це велике діло довести до кінця.

Двоє фундаторів уже знайшлося: є ними пані Юлія Децик з Воффало і сам п. С. Шипилявий, які вже склали свою пожертви по $500 на цю благородну ціль.

Таким чином список фундаторів уже відкрито, треба сподіватись, що він буде скоро і постійно збільшуватись.

ГОЛОС ЧИТАЧА

Ще про назву Україна англійською мовою

Треба подякувати п. К. Крупському за те, що порушив знову важливу справу поправного написання назви нашої батьківщини англійською мовою. („Незнання чи легковаження", „Свобода" з 3-го квітня ц.р.).

Дискусія на тему, як писати Ukraine чи the Ukraine, велася у нашій щоденній пресі в ЗДА ще восени 1949-го і навесні 1950 року. Дискутанти, а зокрема д-р Володимир Безушко, добре тоді обґрунтували потребу писати тільки Ukraine, тобто без родівника the. Таке написання дає англомовному читачеві враження, що говоримо про окрему державу чи націю, або принаймні про певну історично-політичну територію, а не про якусь географічну зону.

Бо саме для типових географічних зон, без будь-якої політичної чи історичної окремішности, вживає англійська мова, в однині, родівника „the". Тому: the Sahara, the Gobi, the Middle East. Одначе, вже навіть назви провінцій, несамостійних, але історично окремих, у великій більшості, не мають родівника. Будь-яка англомовна енциклопедія дає нам десятки прикладів: Galicia, Macedonia, Catalonia, Podolia, Pomerania, Patagonia, Siberia, Volhynia, Tirol (хоч також і the Tyrol). Нарешті, назви держав, в однині, вживаються виключно без родівника.

Немає сумніву, що всі українські видання англійською мовою повинні строго й послідовно додержуватися написання Ukraine. Одначе, і загал нашого громадянства повинен присвятити цій, здавалося б, дрібній, але важливій справі належну увагу. Зокрема, ми повинні ознайомити з цією проблемою нашу шкільну молодь вдома і по школах українознавства. Саме шкільна молодь та наше студентство мають найкращу нагоду звертати увагу вчителів, викладачів та товаришів на помилкове вживання форми the Ukraine в англомовному світі. При цьому вони зможуть покликатися на таке авторитетне і свіже джерело, як енциклопедія Ukraine: A Concise Encyclopedia, що її саме тепер видає Торонтський університет.

На жаль, помилкове написання the Ukraine є традиційне і тим самим глибоко вкорінене. Його, мабуть, запровадили в англійську мову вчені чи публіцисти, не поінформовані про національні проблеми Східньої Европи, або просто люди, ворожі ідеї нашої окремішности й самостійности.

Наприкінці варто відмітити, що також назва Ukraina відома в американському вжитку, аналогічно до назв таких країн як Lithuania, Estonia тощо. З політичного становища, ця назва теж більше нам корисна, як безлике — the Ukraine, хоч би тому, що вона зустрічається завжди без родівника.

А. Вільшенко.

Л. К.

„ЛЮДИ — НЕ ЯНГОЛИ" ІВАНА СТАДНЮКА

(Зразок новітнього соцреалізму)

(5)

Платон Ярчук випадково надійшов до Оляниної хати, завважив якийсь підозрілий рух, повідомив голову сільради Степана — і всіх петлюрівців арештують, а Оляну випадково убивають.

Але Стаднюк уже виконав „бойову підготовку" до того, щоб заговорити про невдачі колгоспного господарювання і голод. Для голоду він притягнє — також порядком соцреалізму — ще й природу. В романі він точно зазначає, що говорить про тридцять другий рік, але пересмикує факти і пише, що в голодні роки на Україні був неврожай. А це є вигадкою, бо після того, як компартія виморила голодом село, вона кинула на збирання врожаю робітників і службовців з міст — і всі в один голос твердили, що урожай був добрий — і серед високого жита і пшениці чорною пусткою стояли села, в яких живими були лише партійний осередок та сільрада з учителями, якщо вони допомагали відбирати від селян хліб і всяку поживу, аж до рукавчиків із квасолею чи горохом на насіння. Але у Стаднюка голод якимсь чином був попереду. Він так і пише:

„Грізно насувався неврожай, і був він тим страшніший, що минулого року прийшов у Коханівку голод. Голод... Грізне слово, від якого холоне на душі. Хто не зазнав голоду, той не знає, скільки страждань він породжує... Багато місяців у коханівських родин нема чого поставити на стіл. Виметено засіки, спорожнено льохи, на подвір'ях не лишилося жадної курки. Поїли навіть бурякове насіння.

Першими упали з голоду чоловіки. Потім діти. Потім жінки. Але перед тим, як піти з життя, люди часто втрачали розум, переставали бути людьми".

Тут знову викрут у соцреалізм. Стаднюк пише, що і Степан, голова сільради, головував, а Христя, з якою він таки оженився — розбиває йому голову в приступі божевілля. Її відвозять у лікарню, а Степан таки видужує, щоб компартія могла його пізніше засудити на заслання.

Платон Ярчук всіляко намагається врятувати родину — сина, нову жінку і її доньку від першого шлюбу, Настьку. Ідучи сіяти, він висіває тільки один мішок зерна, а другий ховає і везе додому, щоб було що їсти. І ввесь час після цього мучиться, що він „обікрав землю" „лишив її не засіяною". Він відвозить у місто в „Торгсін" три ґеорґіївські хрести, і привозить „торбу з ячмінними крупами", а на товц до куліша вони виварюють дошки з діжі, де з року в рік до революції лежало сало.

Бачачи це все, Платон Ярчук починає думати про те, що зроблено в селі:

„Скільки ж господарств розкуркулили правильно, а скільки — здря? Став рахувати. П'ять родин за всіма ознаками — куркульські. Дві родини туди-сюди, з одного боку багатії, а з другого — своїми руками вели господарство, без наймитів. А неправильно скільки?... рахував і рахував — дев'ять господарств. У кожній родині по п'ять-вісім душ. Трохи забагато. А по всій Україні скільки таких? А в Росії?

„Чому ж так сталось? Зарахувати до куркулів селян, що мали досвід, знали, як заохотити землю, щоб родила великі врожаї, що працювали від зорі до зорі, чи це не глупота? Їх би тепер у помічники бідняцьким вождям...

„Чому так сталось? Чи правду кажуть, що районна влада давала накази, згідно з якими кожне село мало розкуркулити певну кількість господарств?.. А скидається на правду"...

Одночасно його сумління гризе почуття суто селянського злочину — що він украв у землі мішок насіння — і залишив її незасіяну.

Але ретельність Платона у видаванні петлюрівських прихильників, яких він підстеріг у хаті в Оляни, іронією долі обертається проти нього: його арештують за петлюрівців, як їхнього спільника, бо ж „як він там опинився і звідки міг знати про них"?

Питання слідчого йдуть за методою, яка відома всім, хто хоч трохи знайомий з методами НКВД. Слідчий знову й знову питає у Платона те саме: „А як ви довідались, що люди, які зібралися в Оляни Басок, небезпечні вороги совєтської влади?.. Кого з них ви зустрічали раніш? За що вас нагородили ґеорґіївськими хрестами?" І нарешті останній удар: „Як же ви погодилися взяти на себе ролю отамана сотні повстанського загону?"

Далі Стаднюк навіть насмілюється дати картину тортур, коли арештованим не давали спати, але і її він злагіднює: у нього виходить, що Платона посадовили на „м'яку канапу", і вартовий не давав йому спати. Коли Платон втратив свідомість, його відвели назад у камеру, — і тут селяни радять йому признатись і записати як співучасників усіх своїх ворогів. А слідчий ще наказав йому признатись у тому, що він „переховував зброю" — оту саму бузинову рушницю, яку зробив для Павлика Степан Григоренко і яку Платон дав хлопцеві, щоб той не боявся сидіти у хаті сам.

Досі Стаднюк, хоч і зм'якшуючи жахи, що їх пережило українське селянство, більшменш вірно віддає совєтську дійсність.

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, Pa.

Олег Лисяк

ІСТОРІЯ ЗОВСІМ ВИДУМАНА

Для повного підкреслення повної фікційности цієї історії, треба ще додати (так, як це робиться у фільмах), що її події і постаті є видумані, і за всякі схожості з правдою автор не бере відповідальности, і до суду його подавати, або навіть і бити, немає ніякої правної підстави.

Це тому, що ця історія є про академії, завданням яких є підносити земляків на дусі і збуджувати в них на сто відсотків вдається, і патріотичні почування — зокрема в молоді. Очевидно, в дійсності це нам не завжди на сто відсотків вдається, і тому, якраз, моя історія є зовсім фікційна. Але можна раз трохи написати щось фантастичного, а не триматися невільничо блискучої американської національної дійсности з закраскою демократії.

Отже уявіть собі, що вам приснилося щось зовсім неймовірне, а саме, що ви були на невдалій академії. Припустім, що зачалося від того, що академію відкрили, але більшість людей ще далі тим не переймалася і спокійно тягнула ще пиво в поблизькій барі. Коли ж відкриття вже було завершене, почалася чергова точка, а саме, дуже мужеський хор в дуже блакитних шараварах (а може, вони були зелені? — у сні важко добачити). Лише дириґент мав червоні шаравари, що це означало, ясна річ, його інші політичні переконання.

Хор співав на голоси і зовсім рівно, дириґент мало рухав руками і ці виступи навіть не дуже перешкоджали нашій патріотичній молоді, яка у різної барви одностроях порозсаджувалась на стратегічних позиціях, на галерії, а трохи внизу, під стінами і ще трохи, за кулісами. Молодь, очевидно розмовляла звучною мовою землі Вашингтона, і не дуже цікавилася тим, що роблять старші панове в шараварах.

Потім був головний український прелеґент і почав промову. Ви вгадали — (це може трапитися лише у сні!) — але, він говорив довго — (бо на ділі, на наших академіях говорять коротко). На запит: „Чомуж ви, тоді, його взяли?" — сновидний чолова Комітету відповів, здвигнувши плечима: „Що ви зробите? Так завжди є, коли маємо апартійний громадський комітет . . ."

Підчас продовженої промови, уніформована молодь хіхікала: „Вотта гек із ди олд ґай токін ебавт?", — що в перекладі на мову дійсности (української), означає: „як цікаво цей старший, шановний пан говорить!"

Молода піяністка, чи, може, арфістка? (не пам'ятаю, — сни скоро забуваються), що мала виступити в другій частині програми, дуже нетерпеливилася, здається, хотіла зловити ще вечірній сеанс „Лоліти" чи „Вест сайд сторі" в кіні. Так само зрештою, як молоденький музика, якому, мабуть втікала улюблена програма „Прайс із райт".

Нарешті прелеґент скінчив промову і першу частину програми, а всі рухнули в буфет, щоб запити урочистість і лише молоді музики з тугою гляділи на годинник. Решта не поспішала: „Раз ми заплатили по два доляри, то нам що?" Після перерви більшість публіки повернулася на залю, лише зрідка доскакували ще запізнені „трубачі" з бари.

Нарешті арфістка і другий молодий музика могли вже відограти свої номера, і пігнали чим дуж до своїх вечірніх зайнять, не чекаючи на кінець урочистости. Вийшов на сцену декляматор, дуже відомий і дуже добрий, (але, тому, що він лише заступав головного декляматора, який не прибув) — тін не вмів ще якслід свого віршика, бо він вчився його щойно на виступ на другий тиждень. Треба було вжити суфлера, але і так не дуже помагало і сольова деклямація малощо не замінилася в дует, бо суфлер пхався зовсім на сцену, щоби його декляматор почув. Але якось і це минуло і вже спокійно вийшов на сцену хор, який бадьоро і з належним патріотизмом відспівав усі потрібні мелодії.

Ну, а потім вже можна було почати співати національний гимн, але щойно тоді виявилося, що з програми випав головний англомовний промовець, який мав бути головною атракцією, але який, видно, забув, що він має ще цей передвиборчий виступ у „Юкіс". Пішли в рух телефони і всі інші засоби комунікації. Якраз, коли всі вже урочисто відспівали, що душу і тіло положать — з'явився американський промовець. Голова комітету вийшов ще раз на сцену і просив не розходитися, бо містер такий і такий то щось дуже важне скаже. Частина людей послухала, частина ні, і таки пішла на пиво, а містер сказав, що Україна мусить бути свобідна.

На тому мій сон про академію закінчився. Ще причулося мені, що хтось казав, що слава Богу що в них діти занедужали на анґіну і бронхіт і не могли піти на патріотичу імпрезу. Але то лише у сні хтось може бути такий злобний.

Степан Куропась

БЕЗКРОВНИЙ В ПЕРЕМИШЛІ

Паризьке Українське Слово принесло посмертну згадку про сл. п. Олену Безкровну, яка померла в Празі 10 лютого 1963 р., на 83-тім році життя. У зв'язку з такою сумною вісткою перед очима стають теж її чоловік інж. Безкровний і їхній син, якому було тоді 12 літ. А було це рівно 50 літ тому. Я був учнем 2 кляси перемиської гімназії відділу „а". По павзі прийшов до кляси наш господар проф. Лукасевич, що викладав українську мову, і сказав до нас приблизно 50 учнів таку промову: Наша гімназія удостоїться приймати у себе великих гостей. А наша кляса, якої я є господарем, є горда зокрема! До Перемишля приїхав інж. Безкровний, кубанський козак і нащадок запорозьких козаків і привіз з собою свого сина Юрія (чи Юліяна не пам'ятаю). За кілька хвилин батько з сином в супроводі дир. гімназії Алиськевича прийдуть до нашої кляси, бо молодий Безкровний остане тут на стало як учень другої кляси. Сподіваюся абсолютного спокою!

По такій промові в нашій уяві повиростали козаки в широких шараварах, батько з сином щось на взір Тараса Бульби, з синами. За кілька хвиль увійшли обо Безкровні, батько в цивільному вбранні і син у мундурі гімназиста з двома срібними пасками на ковнірі. Оба приємного вигляду, усміхалися. По промові директора Алиськевича, якого звали „сцизориком", бо був дуже гострий, промовив до нас старший Безкровний. Він лишає нам свого сина, казав він і сподівається, що ми оточимо його своєю опікою та будемо йому добрими товаришами. Українці є відомі зі своєї гостинности, і він є певний, що його син буде між нами почуватися добре!

Розуміється, що ми „оточили" молодого Безкровного своєю опікою. Помагали йому в задачах, відповідали йому під час іспиту, хоч цього не треба було, бо він був дуже здібний. В першій лавці сидів бл. п. Богдан Карпевич, Безкровний, д-р Р. Несторович (в Діксон, Ілл.) і я, бо ми всі були найменші. На павзі Безкровного засипали питаннями, чому його батьки тікали зі Січі, чи мусіли і чому не ставили опору. Чи є на Кубані козаки; що вони роблять там, яке вбрання мають, які коні, зброю. І як це так, що він українець, а ми „русини".

Молодий 12-літній Безкровний не міг нам, його ровесникам, відповісти на всі питання. Розказував про козацькі станиці, чорні коні, криві шаблі і чорні шапки. Щодня щось нового на павзі ми довідалися про Кубань — край козацький, український.

Кожний з нас чекав павзи, щоб знову „оточувати" опікою Безкровного. Господар кляси і проф. історії Денис Коренець розганяли нас на павзі, щоб ми ґурмою не облягали Безкровного; не помагало. Гарне було наше життя в другій клясі з приходом Безкровного.

По вакаціях молодого кубанця не було вже між нами. Несповна один рік був між нами. Що сталося, що не вернувся до нас, ми ніколи не довідалися. З кінцем року приїхала до Перемишля пані Безкровна, щоб забрати з собою сина і обіцяла його привезти назад у вересні. Ми в це вірили, писали йому листи, та відповіді не було.

Певно російська влада мала тут своє слово. По перечитанню 3-ьох томів споминів проф. Іваниса (на четвертий чекаю!) виходить, що Безкровний, Рябовол і Іваниса були своєрідною кубанською трійцею, що стояли на українських позиціях в кубанській політиці. Ясно, що царська влада не хотіла мати на Кубані українців, та ще й вихованців галицької української гімназії.

Авторський вечір Леоніда Полтави в Ню Йорку

25-го січня в Українському Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбувся авторський вечір Леоніда Полтави. Автор познайомив присутніх зі своїми новими, ще ніде не опублікованими, творами. Учасники вечора запримітили в автора глибоку тугу за Европою, його радість з приводу того, що постає нова третя сила, може найбільше серйозне заборола перед комунізмом, тобто союз Франції з Німеччиною; також великий сантимент до всіх слов'ян, ба найголовніше, без кровопролиття розв'язати польсько - український конфлікт та спільно станути до боротьби з червоною Москвою, яка пляново нищить ті обидва сусідські народи. Польсько - українському порозумінню Леонід Полтава присвятив свою поему „Листи до Адама Міцкевича", великого поета, польського письменника 19-го сторіччя. В листах пише (ніби з Парижу):

Отак, моє життя припахує конвертом,
Який заклеїти готова пані Герта.
Але заклеїти людину, як листа, —
Скажу за Шерехом, — то справа не проста.
Ще жити нам! Свого любити друга,
Радіти сонцем, йти за вічним плугом! . .
Я відточу перо, що буде як терпуг
Обпилювать іржу, гострити вічний плуг, —
Бо ще одна нога на Віслі і Дніпрові,
І хоч із двох сердець — та слід один від крови,
І тінь труни одна, і Гробовщик один
Викопує рова для наших Батьківщин! . .

І далі автор, підкреслюючи невлаштованість людського життя на нашій плянеті, пише:

Пробач за довгий лист.
Злетілися думки,
Як хмари восени,
А нікому руки
Подавати ні для стрічі,
ні прощання.
Я на Землі живу —
неначе на вигнанні . . .

В дискусії прелеґент поділився з присутніми своїми поглядами на розв'язання українсько - польського спору, та що саме його спонукало написати „Листи до Адама Міцкевича". Між різними спонуками, між інш., були і неприємності, яких автор зазнав від поляків у Потсдамі, та добродушність першого поляка, якого Леонід Полтава стрінув в дорозі з тієї фашистківської тюрми до іншого табору „Ост". Той поляк запізнав автора з тамошнім тереном, допомагаючи йому фінансово дістатися на місце призначення.

Будучи у Франції, прелеґент познайомився і співпрацював з визначним українським істориком і дослідником нашого минулого Ільком Борщаком у Парижі, який в подробицях запізнав Леоніда Полтаву з виступами Адама Міцкевича в Парижі, коли Адам Міцкевич один з перших пропаґував на Заході, тоді на французьких університетах добре ім'я України. Це була влучна відповідь д-рові Яр. Гриневичеві, який один із перших дискутантів хотів знати, чому Леонід Полтава, уродженець і вихованок Наддніпрянщини, береться до, за словами дискутанта, невідомої йому ділянки.

З Франції Леонід Полтава виїхав до Мадриду, де мав спільні літературно - дискусійні вечори з визначним польським письменником Юзефом Лободовським, про що писала і еспанська преса в прихильному тоні.

Як головний редактор нового журналу „Крилаті" Леонід Полтава прочитав поему українки, народженої у ЗДА. Письменник Микола Понеділок прочитав нову поему Леоніда Полтави для дітей „Лисячий Базар", яка вкоротці повинна побачити світ. Автор твердить, що дітвора найкраще пізнає вартість і талант письменника. Для малих і молодих ми повинні присвячувати багато більше часу й праці.

Кіносценарій про Митрополита ісповідника Йосифа Сліпого, який чекає продуцента, та уривки з п'єси про Тараса Шевченка, у читанні п. В. Ласовського, викликали у д-ра Бориса Ржепецького заваги, мовляв, вони повинні бути краще опрацьовані. Голова ЛМКлюбу, мистець С. Литвиненко, подякував авторові вечора Л. Полтаві за його часті виступи в ЛМКлюбі та побажав йому ще більших успіхів і сили до праці для добра української культури.

Д-р Роман С. Голіят

Українська молодь Дітройту вшановує Крутянських героїв

Заходом координаційного Комітету Молоді, що об'єднує Пласт, СУМА, Укр. Студ. Клюб при університеті Вейн, ТУСМ, „Обнову" та молодь Укр. Кат. Вищої Школи при укр. - кат. церкві Непорочного Зачаття і українознавчих шкіл відбувся 27-го січня святочний апель, присвячений пам'яті Крутянських Героїв.

Просторa заля укр. кат. школи при вул. Мек Дуґал була вщерть заповнена молоддю і старшим громадянством. Точно о год. 10.15 ранку вмаршовують на залю пластуни (ки) і сумівці (ки) з прапорами та уставляються чотирикутником.

Голова Координаційного Комітету п. А. Никончук відбирає звіт. Бунчужний ст. пл. Роман Стефанюк ЛЧ голосить 420 членів вище згаданих молодіжних організацій і шкіл готових до наказу.

На програму апелю зложились: Національний гимн. Відкриття п. А. Накончук, „Зірвалася хуртовина" — загальна пісня, Святочний апель — відчитав Р. Андрушків СУМА — схід. Деклямація „Крути" І. Є— Тоган ТУСМ, Реферат — Г. Сливинська — УС Клюб при унів. Вейн, „Не сміє бути в нас страху" — загальна пісня, деклямація „Героям Крут" — СУМА — захід, „Віють прапори над нами", „Ой у лузі" — діточий хор пластунок, дириґент ст. пл. Х. Липецька, Збірна деклямація „Героям" — СУМА — схід, „Не пора".

Треба на тому місці підкреслити, що імпреза була добре зорганізована і дбайливо підготована.

Велика участь батьків молоді і громадянства свідчить не тільки про піддержування давньої традиції вшановування наших героїв, але також про моральну підтримку починань нашої молоді.

Рівно ж велику заслугу у тому, що так гарно цього року відмічено річницю Крут, мають Високопреподобні оо. Василіяни, які прегарною радієвою передачею (о. Пащак) в часі Служби Божої для молоді 27-го січня створили відповідний настрій серед нашої громади, яка безпосередньо після Богослужби так численно з'явилась на апелю.

Вражало тільки мале число нашої академічної молоді. Треба на тому місці згадати, що герої з-під Крут були якраз студентами Київського університету, і поклін їхній геройській смерті належиться в першу чергу від студентів університетів.

Віримо, що в майбутньому наше студентство Дітройту більше зорганізовано з'явиться на цій загально — молодіжній імпрезі.

Ф. Л.

Січневі Роковини у Філядельфії

Українська православна парохія св. Миколая при Норт 23-ій вулиці відзначила Річницю злуки українських земель в одну Соборну Українську Державу. Торжественну св. Літургію, о. Микола Левицький відслужив в намірению українського народу і нашої згоди. Співали усі присутні під проводом дяка Василя Ковалишина. По св. Службі Божій станув о. парох до Панахиди за наших вояків і за весь наш український нарід. О. Микола Левицький став перед тетраподом в чорних ризах, а пані Юстина Старявець і Анна Шевчук застелили чорний обрус на знак нашої жалоби та засвітили світло і лямпади. Всі в храмі Божім зі світлом в руках молилися за тих героїв, що життя своє віддали за Україну, за її Визволення, і о. Микола Левицький промовив до зібраних, просячи, щоб Всемогучий Господь допоміг нам держатися кріпко свого народу. Вступайте в ряди наших церковних і світських організацій, в тім і до Українського Народного Союзу, — це твердиня і гордість наша, щоб ми тут в Америці розвивалися на славу українського імени, закликав о. Микола Левицький. Чуже шануймо, а своїм дорожім, казав він. Молодь держім при ріднім народі. По відспіванню всім спочилим за Свободу України — Вічная Пам'ять, усі, клячучи враз з о. парохом відмовили Молитву за Україну.

Пані Юстина Старявець перевела збірку на фонд визволення України під час Панахиди і гроші переслали по половині на Український Визвольний Фонд і для Українського Конґресового Комітеду.

По Богослуженню всі пішли до залі церковної на мітинґ. Рішено щомісяця збирати гроші на Фонд Визволення України.

К. Ковалишин

Українські купці та промисловці Ню Йорку активізуються

В неділю 31 березня 1963 р. в приміщенні Українського Народного Дому, при Другій Авеню в Ню Йорку відбулися Ширші Сходини Купців та Промисловців Ню Йорку.

Голова Т-ва СУКіП Роман Крупка, який вів збори, виголосив коротку але змістовну доповідь на тему Ціль і завдання Т-ва Укр. Купців і Промисловців. Після доповіді розгорнулася ширша дискусія. З діловими й конкретними предложеннями виступали панове Бак-Бойчук, К. Дацько, Щербанюк, Божик, Куровицький, Сливка, Диба, Л. Козак, М. Пирський, Сушків, Пастушенко, Кефор.

Купці та Промисловці під гаслом свій до свого намітили ряд конкретних заходів до активізації нашого економічно-торговельного життя, висвітлення в пресі торговельно-економічних проблем, організації власної фінансової бази, перехід до вищих торговельно-економічних форм праці та про стислий контакт з іншими українськими фінансово-економічними та суспільями для координації праці.

К. Д.

ПОСТАНОВА

Ширших Сходин Купців та Промисловців м. Ню Йорку з 31-го березня 1963 р.

Вислухавши доповідь голови Т-ва п. Р. Крупки на тему ціль і завдання Т-ва Укр. Купців і Промисловців ухвалили:

1. Зактивізувати купців промисловців та професіоналістів на терені Ню Йорку та околиць, втягнувши їх до праці в Т-ві.
2. Управі Т-ва розробити форми й методи популяризації актуальних торговельно-економічних питань, висвітлюючи їх в українській пресі.
3. Управі Т-ва вивчити всесторонно питання організації Братської Каси при Т-ві.
4. Бути в сталім контакті з іншими українськими фінансово-економічними суспільно-громадськими організаціями для координації праці.

РОМАН РУДНИЦЬКИЙ ГРАВ В НЮЙОРКСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ню Йорк. — Молодий піяніст Роман Рудницький дав з ініціятиви Української Студентської Громади в Нюйоркському університеті в минулу п'ятницю, 5 квітня, в авдиторії Школи Виховання названого університетуціловечірній концерт. На програму склалися твори Баха-Бусоні, Бетговена, Шопена, Дебюссі і Барбера. З українських композиторів піяніст грав по одному творі Бориса Лятошинського і Антона Рудницького. Численна публіка захоплено оплескувала артиста, примушуючи його до ряду надатків.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 10.

Діна Бойко, Торонто	$ 10.00
Д-р Р. Сочинський, Бруклин	10.00
А. Карпюк, Бруклин	6.00
Т. Ліськевич, Шикаґо	5.00
Нупко, Лос Енджелес	5.00
Т. Гірас, Ельвуд Парк	5.00
Я. Паладій, Асторія	4.00
П. Одарченко, Вашинґтон	4.00
Д-р І. Гребеняк, Олбані	3.00
П. Кондратенко, Дітройт	3.00
В. Новицький, Боффало	2.55
Р. Метельський, Пасейк	2.00
Вол. Бабяк, Нова	2.00
Е. Мацак, Джерзі Сіті	2.00
Лев Зікан, Джерзі Сіті	2.00
І. Післяровський, Філ.	2.00
В. Міщенко, Ню Йорк	2.00
Е. Людкевич, Ню Йорк	2.00
П. Крат, Елізабет	2.00
К. Верескла, Бронкс	2.00
Г. Захарко, Філядельфія	2.00
І. Зарицький, Ню Йорк	2.00
Л. Отеткевич, Ню Йорк	2.00
Губіцький, Ню Йорк	2.00
І. Гнатюк, Гартфорд	2.00
Х. Стефанович, Шикаґо	2.00
М. Крижанівська, Рачестер	2.00
П. Гуменюк, Вей Мілс	2.00
Я. Заліпський, Філ.	2.00
З. Данилишин, Шикаґо	2.00
В. Жуковець, Джерзі Сіті	2.00
Й. Мартинюк, Литл Фолс	2.00
Т. Береза, Ірвінґтон	2.00
І. Андрусишин, Монтреал	2.00
П. Попсар, Ню Гейвен	2.00
В. Денко, Росфорд	2.00
І. Лозинський, Шикаґо	2.00
Г. Дицків, Шикаґо	2.00
А. Редка, Вайнленд	2.00
Н. Мороз, Вентлевіл	2.00
Я. Михайлович, Монтичелло	2.00
І. Ситник, Філядельфія	2.00
М. Бурбан, Шикаґо	1.00
А. Федун, Елізабет	1.00
М. Стецура, Джерзі Сіті	1.00
Ст. Небеш, Клівленд	1.00
Р. Біліцький, Ню Йорк	1.00
Б. Каратницький, Бруклин	1.00
І. Орешко, Фер Овкс	1.00
М. Ждан, Клівленд	1.00
Д. Бобеляк, Ньюарк	1.00

Н. Налисник, Ню Йорк	1.00
А. Москаленко, Бронкс	1.00
Д-р М. Яремчишин, Ліма	1.00
Г. Самійленко, Монтклер	1.00
Чарлз Гнатишин, Волонтавн	1.00
Х. Білинська, Філядельфія	1.00
В. Андрус, Нортгемптон	1.00
А. Кудрик, Йонкерс	1.00
І. Бараник, Джансон Сіті	1.00
П. Чаус, Йонкерс	1.00
В. Бабій, Бріджпорт	1.00
Т. Гонза, Йонкерс	1.00
Рідна Школа, Торонто	1.00
Н. М. Кочан, Віндгем	1.00
М. Семанишин, Бостон	1.00
Л. Бульба, Філядельфія	1.00
І. Вишиваний, Ню Йорк	1.00
П. Хомицький, Шикаґо	1.00
М. Хомик, Кемден	1.00
Д. Фусяк, Джерзі Сіті	1.00
Ю. Ярома, Лінколн	1.00
С. Дурич, Клівленд	1.00
В. Шширка, Ірвінґтон	1.00
М. Косович, Ню Гейвен	1.00
О. Коваленський, Перт Амбой	1.00
Е. Була, Боффало	1.00
Л. Трипупенко, Філ.	1.00
С. Малурик, Дітройт	1.00
П. Костик, Джерзі Сіті	1.00
Д. Михайлишин, Шикаґо	1.00
В. Воркевич, Тимінс	1.00
Д. Баран, Джемейка Плейн	1.09
М. Куцик, Шикаґо	1.00
Т. Школяр, Ірвінґтон	1.00
Н. Янко, Дітройт	1.00
О. Коровицька, Філ.	1.00
Н. Мороз, Ню Йорк	1.00
А. Крих, Боффало	1.00
Г. Вовк, Монтґомері	1.00
В. А. Александер, Вудлин	1.00
Ю. Сохоцький, Монтреал	1.00
С. Максимяк, Джерзі Сіті	1.00
В. Бойчук, Філядельфія	1.00
М. Ковалюк, Рачестер	1.00
В. Пирський, Філ.	1.00
А. Яворський, Ню Йорк	1.00
С. Сидлярчук, Бостон	1.00
В. Ярош, Джерзі Сіті	1.00
І. Стеткевич, Дітройт	1.00
Т. Пастушенко, Ірвінґтон	1.00
М. Сокольський, Рачестер	1.00

Ансамбль пісні і слова виступить в Клівленді

Клівленд, Огайо — Стараннями Українського Хору ім. Тараса Шевченка відбуде тут два гостинні виступи Ансамбль пісні і слова, під керівництвом Юрія Кононова. В складі Ансамблю виступлять: Іванна Кононів, Валя Калин, Микола Понеділок, Іван Керницький („Ікер) та Володимир Гентиш. Обі імпрези, два вечори розваги, гумору й пісні, із окремою та різноманітною програмою відбудуться в авдиторії Лінкольн Гай Скул при 3001 Скрентон Ровд, з таким порядком: „Минуле й теперішнє" — в суботу, 20-го квітня, ц. р. о год. 7:30 вечором та „Пригадаймо Рідний Край", у неділю, 21-го квітня, о год. 7-мій веч.

Сподіваємось, що ці рідкісні імпрези на терені Клівленду, які започаткують цьогорічний весняний сезон у нашій громаді, втішатимуться масовою фреквенцією громадянства як Клівленду так і всіх доокολишніх наших, ближче і дальше віддалених сусідніх осередків.

(соб)

✝

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих що, 7-го квітня 1963 р. спочила в Бозі, прийнявши Найсвятіші Тайни, наша найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА, БАБУНЯ і СЕСТРА

бл. п. Анна з Ґолдевичів ЗАБРОЦЬКА

народжена 30-го березня 1883 р. в Городилові, Золочівського повіту, Україна.

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА — в середу, 10-го квітня 1963 р. о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні С. Креденсор при 2501 Бравн вул. у Філядельфії.

ПОХОРОН Покійної в четвер, 11-го квітня о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. о. Миколая, а відтак на цвинтар Факс Чейс.

Горем прибиті:
муж — ЛУКА
син — ВАСИЛЬ
невістка — АННА
внуки — ХРИСТИНА і РОМАН
брат — МИХАЙЛО в Польщі
сестри — НАТАЛЯ і КСЕНЯ в Україні

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ БРАЗИЛІЇ

1. Відвідувачі з закордону

Перед самим карнавалом до Куритиби завітали дві визначні українські родини з-закордону, які в Бразилії перебудуть довший час.

З ЗДА, з міста Лос Анджелосу, приїхав відомий український маляр, графік і скульптор з паперової маси п. Володимир Баляс разом з дружиною, панею Стефанією. Пані Стефанія є донькою місцевого українського громадянина п. Івана Бибика. В супроводі тестя, маляр В. Баляс відвідав усі українські організації й установи Куритиби, мав дружні розмови з їх керівниками.

Панство Баляс уже побувало в Сан Павлі та в місті Бразилія. В пляні — відвідати ще Ріо де Жанейро північні провінції Бразилії, а потім українські колонії в провінціях Парана і Санта Катаріна. Маляр В. Баляс сподівається невдовзі збагатити свою творчість бразилійською тематикою, зокрема працями про життя й побут українських колоністів у Бразилії.

Тих самих днів з'явилися в Куритибі п. Михайло Рубінець, його дружина пані Лідія і їх чотирирічний хлопчик. Вони приїхали з Буенос Айресу, з Аргентини. В Куритибі постійно мешкає активний діяч Хліборобсько - Освітнього Союзу, п. Василь Горішний, батько пані Лідії. Панство Рубінець також відвідало місцеві українські організації й установи, де було сердечно прийняте. Після карнавалових видовищ у Ріо де Жанейро, родина Рубінець знову повернулася до Куритиби.

2. Видатніші підприємці

Можемо похвалитися, що маємо в Бразилії кількох українців - підприємців, діяльність яких відчутно помічається в усьому місцевому економічному житті, і їх імена є знані бразилійському суспільству.

Одним з них є п. Григорій Вовк, великий промисловець в деревній ділянці. Його підприємства розташовані в смузі повіту Прудентопіль. Продукція п. Г. Вовка поступає до різних провінцій Бразилії, головно до Сан Павла, а також частково і закордон.

Загально визнано, що найкращі кліші в Парані виготовляє фірма „Граватекс". Вона виконує замовлення для численних газет, журналів, торговельних фірм, державних установ, політичних партій тощо. Клішова фабрика устаткована найновішими машинами й приладами. „Граватекс" завжди має подостатком замовлень, тому успішно розвивається. Головою фірми вже десять років є українець п. Іван Кос.

Власником інженерно-будівельної фірми та її засновником є новий український еміґрант п. інж. Микола Ващинський. Його фірма споруджує будинки, селища, фабричні об'єкти в різних місцевостях Парани. Нещодавно п. інж. Ващинський дістав велику працю від уряду будинок „Паранського Інституту ПоборюванняПістряка".

3. Редактор „Хлібороба" в американського консула

Діставши особисте запрошення, редактор українського часопису в Бразилії „Хлібороб", п. Олександер Ващенко, цими днями відвідав генерального консула ЗДА в Парані п. Артура Фельдмана. Супроводжував його, в характері англомовного перекладача студент Паранського університету п. Віктор Ващинський. Консул поставив відвідувачеві низку питань щодо життя й діяльности української еміґрації в Бразилії, Европі, а також цікавився станом справ в Україні.

Після одержання належних відповідей, між консулом та відвідувачем відбулася загальна розмова на українські політичні теми. Візита тривала одну годину.

4. Українські радіопересилання

В Бразилії маємо кілька українських щотижневих радіопересилань. Найдавнішою була „Українська Радіогодина", що її провадило Товариство Прихильників Української Культури (ТПУК). Однак, через матеріяльні труднощі це пересилання рік тому припинило своє існування. Робляться заходи його поновити.

Майже десять років існує радіопересилання Хліборобсько-Освітнього Союзу „Українська Хвиля". Провадиться вона двома мовами — португальською й українською, музична частина — вся українська. Висилається воно кожної неділі два рази — ранком і увечері.

В системі виховання дітей у Парані є також щотижневе українське радіопересилання музики й пісні. Керують ними представники ТПУК-у.

Поза Куритибою довший час існує теж тижневе радіопересилання в естаді Сан Павльо, яким керує п. Михайло Дзюра. Це пересилання має великий успіх не тільки серед місцевих українців, а й бразилійців, які захоплюються українськими мелодіями.

М. Калинний

Пластова костюмова забава в Ню Йорку

Рік - річно пластове новацтво при Станиці Ню Йорку спільно з Управою Пласт-Приєту влаштовує дитячу костюмову забаву. І як щороку, так і цього року забава ця притягнула багато дітей з метрополії й околиці. День 24 лютого був хмарний і по полудні почав падати мокрий сніг. Але це не спинило маленьких гостей, які неначе справді з'їжджалися до княжої палати морського князя на великий баль.

Кожного року забава є виведена на підставі якогось фантазійного оповідання про далекий казковий світ, в котрому живуть дивні постаті — квіти, трави і звірі знають людську мову — де світ є кращий, де всі живуть в згоді і любові.

Заля Народного Дому, прибрана як княжа палата морського князя. Все на зелено — в куті престіл морського князя — золоті сітки розвішані, а в них дивні морські риби. Біля княжої палати неначе на хвилях моря колибається великий корабель роботи ст. пластунів із Куреня „Чорноморці", Залога „Гамалії", а на нім повіває прапор зроблений на зразок прапору Чорноморської Фльоти. Декорації виконали сестрички й братчики під проводом сестрички гніздової ст. пл. Дзвінки Саляк і сестрички гніздової Дозі Турчан та пл. Петра Дармограя.

Початок забави назначений на 3 год. по полудні. Забава починається з півгодинним спізненням, головний артист — маленький новак побачив велику скількість людей і налякався — треба було шукати другого. Знаходять, передають йому срібну вудку і соломяний бриль і він, як здисциплінований новак рятує ситуацію. Він іде за словами казки шукати золотого меча, який захований в палаті морського князя.

Новаки й новачки згуртовані по роям чекають на свій виступ. Вони не знають змісту казки — вони так само, як глядачі заслухані чекають на своє призначення. Казку розказує і проводить забавою пл. сен. Стаха Гойдиш. Біля них стоять не менше зденервовані їх опікуни сестрички і братчики — які на даний знак виправляють своїх маленьких артистів. На залі багато гостей, є голова Крайової Пластової Старшини пл. сен. Ольга Кузьмович, голова Станиці пл. сен. Тарас Триш; голова Пласт Приюту п. інж. Соболта вітає всіх і передає провід забави пл. сен. С. Гойдиш. Казка починається — це ділось на Україні „Над берегом Дніпра ріс старий старезний дуб. . . ." І несеться ніжна мелодія шуму хвиль старого Дніпра і казочного дуба. Музику з платівок дібрали сестричка Дозя Турчан і Ярослав Недільський. Маленький мандрівник іде до дуба питати, де знаходиться золотий меч. Публіка втихає і перед очима глядачів пересуваються предивні постаті із реального і казкового світів. Бачимо князів, дружинників, гетьманів, козаків, моряків і чумаків — квіти, мухомори — лебеді і метелики, черепахи, морські звірки, русалки, зелені водяні рослини, білочку, вовка, кущик, шувар. Всі вони виконують танці і неначе пестрим віночком укладаються кругом залі. На всіх обличчях усміх вдоволення, вони вчуваються в свої ролі, вони переживають їх і вони грають не для глядача, але для самих себе.

На залі є гості — новачки і новаки з Елізабету і Йонкерсу. Новацтво з Елізабету є перший раз на такій забаві, але чуються так, якби належали до однієї громади, якби дійсно ішли на забаву до морського князя. Крім новацтва є багато маленьких гостей — прихильників новацтва в прегарно виконаних строях.

Казка кінчається, маленький мандрівник в солом'янім брилі знаходиться на дворі морського князя — князь передає йому золотий казковий меч і запрошує всіх до забави. Братчики і сестрички видержали на своїх постах, як жовніри на стійках, але забава починається, тяжко втримати малих розбавлених гостей в рямцях дисципліни й порядку. Шкода тільки, що заля не є в двоє більша, щоб можна було випровадити дефіляду та показати глядачам прекрасні по мистецько виконані строї.

Забава продовжується — в буфеті старанно приготовленім панями з Пласт-Приюту під проводом п. Ярош, імпрезової референтки Пласт-Приюту, роїться від малят і родичів. В усіх є добрий настрій, всі з захопленням приглядаються веселій забаві дітей.

Година 7-ма вечором — забава кінчається. Батьки забирають дітей, хоч малята не виявляють охоти іти додому. У добрих батьків з кружка Пласт-Приюту та у братчиків та сестричок є вдоволення із совісно виконаного обов'язку, хоч видно на обличчях декого втому. Всі розходяться домів і у всіх є спільне бажання знайти більше приміщення, щоб на наступний рік ще краще вийшла забава.

С. Г.

● **У Москві** почався на чорному ринкові жвавий торг на — мацу. Коли тільки стало відомо, що совєтські власті не будуть і в цьому році пекти в державних пекарнях (інших нема) маци на жидівські свята, головний рабі порадив жидам випікати мацу хатнім способом. Але знайшлись меткі люди, які якимсь способом відразу почали випікати мацу на спекуляцію. Большевики перевели численні арештування.

ЗУСТРІЧ ІЗ КІСТЯКОМ

Це не рандеву дівчини із смертю, яка поклала дружньо руку на плече усміхненої панночки, але влаштована однією із західньонімецьких автових фабрик демонстрація, як діє сконструйований цією фабрикою прирад для підтримування хребетного стовпа водіїв авт. Цей прирад у формі овальної спинки прикріплений до сидження з-заду за кістяком.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Конференція присвячена 90-річчю з дня народження Богдана Лепкого.

Мистецька Кураторія і Літературознавча Секція Академії відзначили в Ню Йорку 29-го грудня 90-річчя з дня народження Богдана Лепкого.

Заступник президента Академії і голова Мистецької Кураторії д-р Дам'ян Горняткевич відкрив засідання вступним словом. Він нагадав, що 1872 рік був винятково щасливим для української культури, бо в тому році прийшли на світ Леся Українка (хоч дехто визначає дату її народження на 1871 рік), Андрій Яковлів, Агатангел Кримський, Богдан Лепкий, Василь Кричевський і Олекса Ковалівський.

Далі говорив Юрій Лавриненко на тему „Богдан Лепкий — поет і критик".

— В моїй уяві, сказав, підсумовуючи свою доповідь, Лавриненко, Богдан Лепкий, як поет, стоїть близько до лінії Олеся і Вороного, на якій вперше програмово скристалізувалось завдання звільнити нашу поезію від ролі наймички і відновити респект до неї, як до краси. Як критик, Б. Лепкий вийшов у ряди европеїзаторів 20-х років, коли діяли Микола Зеров і Олександер Білецький.

Пані д-р Софія Рабій - Карпінська у своїй доповіді „Літературна спадщина Богдана Лепкого" визначила основні риси й етапи літературної творчости письменника, лекції якого вона слухала колись на Краківському університеті.

Д-р Дам'ян Горняткевич завершив програму конференції доповіддю на тему „Богдан Лепкий — мистець і людина", в якій дав образ многогранної діяльности Богдана Лепкого як письменника, історика української літератури, мистця-маляра, зразкового громадянина й педагога.

Проф. Богдан Лепкий, який прожив половину свого життя в Кракові, а 12 років у Німеччині, був весь час свого перебування на Заході справжнім амбасадором української культури серед чужинців, репрезентував її справді взірцево. Хто тільки мав змогу зустрінутись з ним, мусів виробити собі якнайкраще поняття про Україну.

Під час засідання можна було оглянути виставку видань і рукописів творів Богдана Лепкого, що її влаштовував Архів-Музей УВАН за допомогою присутніх на вечері Ростислава Лепкого, сина письменника і дочки письменника Евгенії.

Окремою точкою був виступ учениці Орисі Пащак, яка прочитала кілька поезій Богдана Лепкого.

Серед присутніх на засіданні був також редактор Лев Лепкий, який разом із своїм братом Богданом склали відому пісню „Чуєш, брате мій", що стала загальноулюбленою народною піснею на всіх просторах України.

Г. і Л.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"

81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

● РОЗШУКИ ●

Павліна РОГОВСЬКА та дочка Марія виїхали з Філядельфії в роках 1914-1915. Доця Шевчук пошукує їх обоє в дуже важній справі. Хтонебудь знає про них прошу зголоситн до:
Mrs. Dorothy Shewchuk-Zerkas
8123 Halstead Street
Philadelphia 11, Pa.

Посмертні згадки

Иосиф СТАХУРА, член Т-ва „Сокіл", Відд. 218 УНСоюзу в Кемпґел, Огайо. Упокоївся в Бозі по короткій недузі на 72-му році життя, в дні 21-го березня 1963 р. Покійний народився 8-го лютого 1891 року в селі Вільшаниця, повіт Лісько, Зах. Україна. Покійний залишив в смутку двох синів, Михайла і Андрія, чотири дочки, Катерину, Гелену, Татіяну і Петрицію, та сестру Розалію в Вашингтон, Па., та 15 внуків. Похорон відбувся в суботу 23-го березня 1963 р. з похоронного заведення до Укр. Кат. Церкви а відтак на цвинтар Кальварія при участи родини, знайомих та членів Відділу. — Вічна Йому Пам'ять!

С. Бурий, секр.

Марія САВЧИН, членка Відділу ч. 112 в Клівленді, Огайо, померла 14 лютого 1963 р. по довгій і важкій недузі. Покійна походила зі села Ляшки Муровані, пов. Старий Самбір, Зах. Україна, полишила в смутку мужа Михайла, сина Івана Михайла, дочку Анну, 10 внуків і численну родину, яка вся є членами УНСоюзу. Похорони відбулися 18-го лютого з української католицької церкви при участи Сестрицтва 112 Відділу УНСоюзу, численних приятелів, краянів і сусідів. Похоронено Покійну на українському католицькому цвинтарі в Пармі, Огайо. Покійна членкиня була дуже доброї вдачі, була активною у Відділі та в парохії. Нехай земля буде їй пером. Вічна їй Пам'ять!

Параня Різун, пред.

ТАРЗАН, ч. 5013. Заборонені гори!

— Ми є професор Саттон і Пол Фінч із Британського Музейного Товариства, — сказав один із них. — Ми хочемо ескорти до терену, званого „Забороненими горами".

ALAN LAKE FEIGNED REGRET. "SORRY, BUT I'VE GOT OTHER PLANS--"

Ален Лейк удавав, що жалкує. — На жаль, я вже маю інші пляни . . .

A NEARBY NATIVE SHUDDERED, "NO ONE WILL HELP YOU ANYWAY, BWANA--THE FORBIDDEN MOUNTAINS ARE EVIL."

Але тубілець, що близько стояв, здригнувся, почувши це. — Ніхто вам не поможе ніяк, бвана . . . Заборонені гори — це чорт.